

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Tertium

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

De præceptis temperantiæ. Quæstio 170.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38803

De præceptis temperantia, in duos articulos
diuisa.

Postea considerandum est de præceptis temperantia.

¶ Et primo, de præceptis ipsius temperantia.

¶ Secundo, de præceptis partium eius.

ARTIC. I.

Utrum præcepta temperantia conuenienter in lege
diuina tradantur?

810

1.2. quæst.

100. a. 11

ad 3.

9. 141. a.

8. et 1.2.

9. 66. a. 4

9. 154. a.

8.

AD primum sic proceditur. Videtur, quod præcepta temperantia inconuenienter in lege diuina tradantur. Fortitudo enim est potior virtus quam temperantia, vt supra dictum est*. Sed nullum præceptum fortitudinis ponitur inter præcepta decalogi, quæ sunt potiora legis præcepta. Ergo inconuenienter inter præcepta decalogi ponitur prohibitio adulterii, quod contrariatur temperantia, vt ex supra dictis patet*.

¶ 2. Præterea, Temperantia non est solum circa venerea, sed etiam circa delectationem ciborum & potuum. Sed inter præcepta decalogi non prohibetur aliquod vitium pertinens ad delectationem ciborum & potuum: neque etiam pertinens ad aliquam speciem luxuria. Ergo neque etiam debet poni quod præceptum prohibens adulterium, quod pertinet ad delectationem venereorum.

¶ 3. Præterea, Principalius est in intentione legislatoris inducere ad virtutes, quam vitia prohibere. Ad hoc enim vitia prohibentur, vt virtutum imperimenta tollantur. Sed præcepta decalogi sunt principaliora in lege diuina. Ergo inter præcepta decalogi magis debuit poni præceptum aliquod affirmatiuum directe inducens ad virtutem temperantiam, quam præceptum negatiuum prohibens adulterium, quod ei directe opponitur.

In contrarium est auctoritas scripture.
RESPONDEO dicendum, quod sicut Apostolus

Stolus dicit 1. ad Timoth. 1. Finis præcepti charitas est: ad quam duobus præceptis inducimur, pertinentibus ad dilectionem Dei & proximi. Et ideo illa præcepta in decalogo ponuntur, quæ directius ordinantur ad dilectionem Dei & proximi. Inter vitia autem temperantiæ opposita maximè dilectioni proximi videtur opponi adulterium, per quod aliquis usurpat sibi rem alienam, abutendo scilicet vxore proximi. Et ideo inter præcepta decalogi præcipuè prohibetur adulterium: non solum secundum quod opere exercetur, sed etiam secundum quod corde concupiscitur.

Ad primum ergo dicendum, quòd inter species vitiorum quæ opponuntur fortitudini, nulla est quæ ita directè contrarietur dilectioni proximi, sicut adulterium, quod est species luxuriæ, quæ temperantiæ contrariatur. Et tamen vitium audaciæ, quod opponitur fortitudini, quandoque solet esse causa homicidij: quod inter præcepta decalogi prohibetur. Dicitur enim Ecclesiast. 8. Cùm audaci non eas in via, ne fortè grauet mala sua in te.

Ad secundum dicendum, quòd gula non directè opponitur dilectioni proximi, sicut adulterium: neque etiam aliqua alia species luxuriæ. Non enim tanta sit iniuria patri per stuprum virginis, quæ non est eius connubio deputata, quanta sit iniuria viro per adulterium corporis, cuius potestatem ipse habet, non vxor.

Ad tertium dicendum, quòd præcepta decalogi, vt supra * dictum est, sunt quædam vniuersalia diuina legis principia: vnde oportet ea esse communia. Non poterant autem aliqua præcepta communia affirmatiua de temperantia dari: quia vsus eius variatur secundum diuersa tempora, sicut August. dicit in * lib. de bono coniugali, & secundum diuersas hominum leges & consuetudines.

Vtrum conuenienter tradantur in diuina lege præcepta de virtutibus annexis temperantiæ?

811 AD secundum sic proceditur. Videtur, quod in-
conuenienter tradantur in diuina lege præcepta
de virtutibus annexis temperantiæ. Præcepta enim
decalogi, ut dictum est *, sunt quædam vniuersalia
principia totius legis diuinæ. Sed supra est in-
terdictum omnis peccati, ut dicitur Ecclesi. 10. Ergo inter
præcepta decalogi debuit aliquod poni prohibitorium
superbiæ.

ar. præc.
ad 3.

¶ 2 Præterea, Illa præcepta maxime debent in
decalogo poni, per quæ homines maxime inchoant
ad legis implementationem: quia ista videntur esse prima
illa. Sed per humilitatem, per quam homo disponit ad obseruanti-
am diuinæ legis: unde obedientia inter gradus humilitatis
computatur, ut supra habitum est. * Et ideo
etiam videtur esse dicendum de mansuetudine, per
quam fit ut homo diuinæ scripturæ non contradicat,
ut August. dicit * in 2. de Doctrina Christi. Ergo præ-
cepta in decalogo poni debuerunt.

q. 161. a.
6.

li. 2. c. 7.
in princ.
tom. 3.

¶ 3 Præterea, Dictum est †, quod adulterium
decalogo prohibetur, quia contrariatur dilectioni pro-
ximi. Sed etiam inordinatio exteriorum motuum,
quæ contrariatur modestiæ, dilectioni proximi op-
ponitur: unde August. dicit * in regula, In omnibus
rebus vestris nihil fiat quod cuiusquam offendat ali-
quod. Ergo videtur quod etiam huiusmodi inordinatio
debet prohiberi per aliquod præceptum decalogi.

In regu-
la 3. an-
te med.
tom. 1.

In contrarium sufficit auctoritas scripturarum.
RESPONDEO dicendum, quod vniuersa tem-
perantiæ annexa, dupliciter considerari possunt. Vno
modo, secundum se: alio modo, secundum locum effe-
ctus. Secundum se quidem non habent directam habi-
tudinem ad dilectionem Dei vel proximi, sed magis
respiciunt quædam moderationem eorum, quæ ad ip-
sum

sum hominem pertinent. Quantum autem ad effectus suos, possunt respicere dilectionem Dei, vel proximi. Et secundum hoc aliqua præcepta in decalogo ponuntur pertinentia ad prohibendum effectus vitiorum oppositorum temperantias partibus. Sicut ex ira, quæ opponitur mansuetudini, procedit interdum aliquis ad homicidium, quod in decalogo prohibetur: aut ad subtrahendum debitum honorem parentibus, quod etiam potest ex superbia provenire: ex qua etiam multi transgrediuntur præcepta primæ tabulæ.

Ad primum ergo dicendum, quod superbia est initium peccati, sed latens in corde: cuius etiam inordinatio non perpenditur communiter ab omnibus. Unde eius prohibitio non debuit poni inter præcepta decalogi, quæ sunt prima principia per se nota.

Ad secundum dicendum, quod præcepta quæ per se inducunt ad observantiam legis, præsupponunt iam legem. Unde non possunt esse prima legis præcepta, ut in decalogo ponantur.

Ad tertium dicendum, quod inordinatio exteriorum motuum non pertinet ad offensam proximi secundum ipsam speciem actus, sicut homicidium, adulterium, & furtum, quæ in decalogo prohibentur: sed solum secundum quod sunt signa interioris inordinationis, ut supra dictum* est.

QVÆSTIO CLXXI.

De prophetia essentia, in sex articulos diuisa.

Postquam dictum est de singulis virtutibus, & vitiis, quæ pertinent ad omnium hominum conditiones, & status, nunc considerandum est de his quæ specialiter ad aliquos homines pertinent. Inuenitur autem differentia inter homines secundum ea quæ ad habitus, & actus animæ rationalis pertinent, tripliciter. Vno quidem modo, secundum diuersas gratias gratis datas: quia ut dicitur 1. ad Cor. 12. Diuisiones gratiarum sunt; & alij datur per spiritum sermo sapientie, alij sermo scientiæ, &c. Alia verò differentia est secundum diuersas vitas, actiuam scilicet, & contempla-

In co. ar.
et q. 168.
ar. 1.